

Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü Perspektifinde Muhasebe Bilgi Sistemi ve Bütünleşik Sistemler

Mehmet Göl¹

Özet

Bu çalışma, işletmelerin sürdürülebilir rekabet avantajı yakalamalarında muhasebe bilgi sistemleri (MBS) ve kurumsal kaynak planlama (ERP) çözümlerinin oynadığı önemli rolü kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Muhasebe bilgi sistemleri, finansal verilerin doğru, kesin ve düzenli bir şekilde yönetilmesini sağlayarak karar alma süreçlerine sağlam bir temel oluştururken, ERP sistemleri ise çeşitli iş fonksiyonlarını entegre ederek operasyonel verimlilik ve uyumluluk sunmaktadır. Bu çalışmada, MBS ve ERP sistemlerinin sağladığı avantajların rekabetçi üstünlük yaratmadaki işlevleri ve bu sistemlerin işletmenin uzun vadeli başarısına olan katkıları ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Özellikle, bu sistemlerin etkin bir şekilde kullanımıyla sağlanan maliyet kontrolü, gelişmiş veri güvenliği ve hızlı uyum yeteneğinin sürdürülebilir büyüme açısından ne denli kritik olduğu vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, bu sistemlerin etkin bir şekilde çalışıp çalışmadığının sürdürülebilir büyüme ve rekabet avantajının artırılması vurgulanmaktadır.

1. Giriş

Bu çalışma, sürdürülebilir rekabet üstünlüğü perspektifinde muhasebe bilgi sistemi ve bütünleşik sistemlerin rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Rekabetçi iş ortamında işletmelerin uzun vadeli başarılarını sürdürülebilir kılmak için nasıl bir bilgi sistemine ihtiyaç duydukları ve bu sistemin nasıl entegre edileceği üzerine odaklanacaktır. Bu çalışmanın amacı, işletmelerin rekabetçi avantajlarını sürdürülebilir kılma yolunda muhasebe bilgi sistemi ve bütünleşik sistemlerin önemini vurgulamaktadır.

1 Dr. Öğr.Üye. T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı Uygulamalı Bilimler Fakültesi
mehmet.gol@dpu.edu.tr, Orcid :0000-0001-8411-239X

Bu çalışma, sürdürülebilir rekabet üstünlüğünü elde etmek için muhasebe bilgi sistemi ve bütünleşik sistemlerin rolünü anlatmaktadır. Bu konu, işletmelerin kalıcı rekabet avantajını sürdürmek için nasıl bilgi sistemleri ve bütünleşik sistemlerle entegre edebileceğini anlamaya yardımcı olacaktır. Ayrıca, araştırmanın önemi işletmelerin uzun vadeli büyümeleri için bu konunun ne kadar kritik olduğunu vurgulayacaktır.

Bu çalışma, sürdürülebilir rekabet üstünlüğü perspektifinde muhasebe bilgi sistemi ve bütünleşik sistemlerin rolünü anlamak için belirli adımları izleyecektir. İlk olarak, sürdürülebilir rekabet üstünlüğü ve muhasebe bilgi sistemleri ile bütünleşik sistemlerin ilişkisine odaklanılacaktır. Daha sonra muhasebe bilgi sistemleri ve bütünleşik sistemlerin bileşenleri incelenecek ve sürdürülebilirlik üzerindeki etkilerine değinecektir. Son olarak, sürdürülebilir rekabet üstünlüğü perspektifinde muhasebe bilgi sistemleri ve bütünleşik sistemlerin nasıl şekillenebileceğine ve işletmelere nasıl katkı sağlayabileceğine odaklanılacaktır.

2. Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü: Temel Kavramlar

Sürdürülebilir rekabet avantajı, işletmenin uzun vadede ilişkilerini koruması ve pazar liderliğini sürdürmesi açısından hayati önem taşıyan bir kavramdır. Bu bölümde sürdürülebilir rekabet üstünlüğü ile ilgili temel kavramlar incelenecektir.

2.1. Rekabet üstünlüğü

Rekabet üstünlüğü terimi; ticari faaliyetle uğraşan işletmelerin işletme politikaları gereği koydukları hedefi temsil ettiği için oldukça değerli bir terimdir. Rekabet üstünlüğünü muhafaza etmek ve onu daha da ileriye götürmek için, potansiyelleri ve kaynaklarıyla dengeli rekabet üstünlüğünü yakalamaya çalışmalı ve bunu aynı faaliyet alanını paylaşan diğer ekonomik birimlerle sürekli mücadele içindeyken yapmalıdırlar. Gerekçe olarak, günümüzün, ekonomik birimlerin rekabet üstünlüğünü elde etme fırsatını seçip bunu uygulayarak pazarda rekabetçi bir konum elde etmesini gerektiren sürekli gelişme ve rekabet zamanı olmasıdır. Rekabet üstünlüğünü ilişkin birçok tanım, ekonomik birimi rakiplerinden ayırmanın önemini vurgulamıştır. Bu, ekonomik birimin her alanda rekabet üstünlüğünü kazanmayı amaçlayan önde gelen maliyet liderliği, farklılaşma ve konsantrasyon vb. rekabet stratejilerinden birini takip etmeleri durumunda başarı yakalanabilmektedir (Allawi ve diğerleri, 2019, s. 75). Rekabet üstünlüğünün varsayımsal tanımı, rekabetçi tehditlerin etkisiz hale getirilmesi ve sektör ortalamasının üzerinde piyasa olanaklarından faydalanma iken, eylemsel tanım, tüm sektör ortalamasının üzerinde piyasa

olanaklarından faydalanma, piyasa olanaklarından tam olarak faydalanma ve tüm rekabetçi tehditleri etkisiz hale getirme ve rekabetçi tehditleri tam olarak etkisiz hale getirme ile ilgilidir (Umar ve Sambo 2021, s. 3).

2.2. Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü

Porter'in 1985 yılında gerçekleştirdiği çalışmaya göre işletmenin rakipleri üzerinde üstünlük sağlayabilmesi için uygun yöntemi belirleme veya kaynakları en verimli ve etkin şekilde planlayıp bir araya getirme sanatı ve bilimidir. Sürdürülebilir rekabet avantajı stratejisi yöntemleri arasında hedef müşterilerden daha fazla katma değer yaratmak, kârı sürdürmek ve daha iyi performans sağlamak için müşteri algısına uygun fiyatla yeni ürün ve hizmetler yer almaktadır. İşletmelerin daha çok kazanç elde etmek ve işletmelerin yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak için kullanılan maliyet liderliği, ürün farklılaştırma ve odaklanma stratejisi oluşan üç stratejisi bulunmaktadır. Sürekliliği olan işletmeler, sürekli rekabet avantajı sağlamak için yenilikçi veya yeni fikir veya tasarımlarını yeni nesil için güçlü sürekli geliştirmeye yaratabilmektedirler (Kaneko ve Yimruan, 2017, s. 70; Ditkaev,2023, s. 5-6).

Sürdürülebilir rekabet avantajı, işletme etkinliğinin ve rekabetin geliştirilmesi ile elde edilebilir. Bu yaklaşım genel örgütsel hedeflere yöneliktir, çok sayıda paydaşı kapsar, hem kısa hem de uzun vadeli perspektifleri içerir ve verimlilik ile etkinlik arasındaki dengeyi bir araya getirir. Rekabetsel avantajlar, rakiplere karşı bir üstünlük ve bir işletme ile hissedarları için daha fazla katma değer yaratma kabiliyeti sağlar. Rekabet avantajı ne kadar sürdürülebilir olursa, rakiplerin bu avantajı etkisiz hale getirmesi de o kadar zor olur. Başlıca iki tip rakip avantajı karşılaştırmalı üstünlük avantaj ve farklılaştırılmış avantajdır (Han, 2018, s. 3):

Karşılaştırmalı üstünlük avantajı: Bir işletmenin bir mal veya hizmeti rakiplerinden daha düşük bir maliyetle üretme kabiliyetinden kaynaklanmaktadır. Bu da işletmeye mal veya hizmetlerini rakiplerinden daha uygun bir bedele satma ya da satışlardan daha büyük bir marj elde etme olanağı vermektedir. Rasyonel tüketiciler, sunulan iki mükemmel ikameden daha ucuz olanını seçecektir. Karşılaştırmalı üstünlüğün etkileri kusurlu ikame ile kısmen dengelenirse, en düşük maliyetli üreticiler için daha yüksek marjlar nihayetinde üstün getiriler yoluyla hissedarlara fayda sağlayacak veya işletmelere gelecekteki büyümeyi desteklemek için pazarlama, araştırma ve geliştirme veya idari altyapı iyileştirmeleri için daha fazla kaynak sağlayacaktır. Karşılaştırmalı avantaj ölçek ekonomilerinden, daha verimli iç sistemlerden, düşük işgücü veya düşük emlak giderleri olan

bölgelerdeki konumdan elde edilebilir. Bunlar her zaman işletmenin daha iyi bir ürün veya hizmet üretebileceği anlamına gelmez, daha ziyade bir ürün veya hizmeti daha düşük bir fiyata sunabileceği anlamına gelir. Uluslararası ticaret ekonomisi bağlamında, karşılaştırmalı üstünlükler fırsat maliyeti ile belirlenir ve herhangi bir parçanın bir konuda karşılaştırmalı üstünlüğü vardır.

Farklılaştırılmış avantaj: Bir işletmenin ürün ya da hizmetleri rakiplerinden farklı ve rekabetçi bir tekliften üstün olduğunda farklılaştırıcı bir avantaj yaratmaktadır. Farklılaştırılmış avantajlar daha ileri teknoloji, patent korumalı ürünler veya süreçler, üstün personel veya güçlü bir marka kimliğinden kaynaklanabilir. Bu faktörler geniş marjları ve büyük pazar paylarını destekler.

3. Rekabette Güç Kazandıran Muhasebe Bilgi Sistemleri ve Bileşenleri

Muhasebe bilgi sistemleri, finansal verileri ve çeşitli bilgileri bir araya getirip işleyerek yönetsel karar alma süreçlerine rehberlik eden ve bunun sonucunda kullanıcılara önemli avantajlar sunan kompleks sistemlerdir. Modern dünyada hızlı değişen ekonomik koşullar ve yaşam standartları, bu sistemlerin kalite özelliklerine erişimi ve rekabet üstünlüğünü korumasını hayati derecede önemli hale getirmiştir. Bu çalışmada, muhasebe bilgi sistemlerinin yapısı ve bileşenleri detaylı bir şekilde ele alınarak, bu sistemlerin işletmelere sağladığı faydalar analiz edilecektir.

3.1. Muhasebe Bilgi Sistemleri

Ekonomik ve teknolojik gelişmeler, işletmelerin örgütsel yapılarında, faaliyet alanlarında ve politikalarında önemli değişiklikler yaratmaktadır. İşletmelerin değişen bu dinamik ortamda etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürebilmesi ve rekabet üstünlüğü elde edebilmesi, bilhassa kaliteli bilgiye sahip olmalarına bağlıdır. Günümüzün oldukça rekabetçi yapısında, kaliteli bilgi, örgütün başarısı için vazgeçilmezdir. Bilgi kalitesi, işletmenin yüksek performans göstermesi, rekabet avantajını etkili şekilde kullanabilmesi ve geleceğe yönelik isabetli kararlar alabilmesi için kritik bir rol taşımaktadır. Muhasebe, işletmenin dili olarak nitelendirilir. Muhasebe bilgi sistemlerinde üretilen bilginin, işletme faaliyetlerinin etkin biçimde sürdürülmesinde ve doğru kararlar alınmasında büyük bir önemi vardır. Bu sebeple, muhasebe bilgi sistemlerinde üretilen bilginin kalitesi, işletmeler açısından büyük bir öneme sahiptir. Karar almada yardımcı, kaliteli bilgiyi temin etmek ve bu bilgiyi güvence altına almak, muhasebe bilgi sistemlerinin temel hedefi olmalıdır. Muhasebe bilgi sistemlerinin kaliteli bilgi üretebilmesi için, bilgi

kalitesini etkileyen faktörlerin bilinmesi gereklidir. Bilgi kalitesini etkileyen faktörler hakkında bilgi sahibi olmak, sistemin bilgi kalitesini iyileştirmek ve etkinliğini artırmak konusunda örgütlere destek olacak ve yönetimin karar alma etkinliğini yükseltecektir (Demir,2019, s. 142).

İşletmelerin finansal ve ekonomik işlevlerini idare etmeye yönelik araçlardan biri olarak bilgi teknolojisi (BT) veya bilgi sistemleri unsurunu kullanan muhasebe bilgi sistemi tanımlanabilir (Hosain,2019, s. 134). Muhasebe bilgi sistemi (AIS), bir organizasyonun muhasebe işlevlerini desteklemek amacıyla finansal verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve kullanılması sürecinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu analitik araç, karar verme süreçlerini kolaylaştırmak ve muhasebe süreçlerinin doğruluğunu ve verimliliğini artırmak için bilgisayar tabanlı yazılım sistemlerini entegre eder. Muhasebe bilgi sistemi, genellikle işletmelerin finansal performansını ve durumunu etkileyen olaylara ilişkin veri yönetimini içeren bir koleksiyon, metodoloji ve teknolojiler bütününden oluşur. Yönetimsel analizler yapmak amacıyla operasyonlara ilişkin bilgileri derleyerek raporlar oluşturmak için koordineli bir sistem kullanılır. Akademik çalışmalar, muhasebe bilgi sistemlerini tanımlama ve açıklama konusunda birçok girişimde bulunmasına karşın, bu terimin anlamı ve tanımı hakkında geniş bir fikir birliği sağlanması henüz mümkün olmamıştır. Temelde pek çok akademisyen, muhasebe bilgi sistemlerinin organizasyonel faaliyetleri planlamak, kontrol etmek ve değerlendirmek amacıyla yönetime karar odaklı veri sağlama görevini üstlendiğini belirtmektedir. Bu teknik yaklaşım, kurumun personel bilgi gereksinimlerini karşılayacak şekilde tasarlanan bir organizasyon veri tabanında kökleşmiştir (Nguyen ve diğerleri, 2024, s. 133).

Muhasebe bilgi sistemi, performansın artırılması ve kurumsal hedeflere ulaşılması açısından büyük önem taşır. Bir işletmenin bilgi teknolojisi düzeyi, organizasyon kültürü ve stratejik bilgi teknolojisi tasarımı, muhasebe bilgi sistemini doğrudan etkiler. İşletmenin muhasebe bilgi sistemi; faaliyetler ve işlemler hakkında bilgi toplama, planlama, uygulama ve yönetim faaliyetleri gibi kritik görevlerin yanı sıra, işletmeyi ayakta tutmak için gerekli kontrollerle ilgili karar almayı destekleyen verileri bilgiye dönüştürme, tasarlama ve işleme gibi çeşitli rolleri yerine getirmelidir. Bu bağlamda, işletmeler muhasebe bilgilerini temelde nasıl kullanacaklarını dikkatle planlamalıdır. Muhasebe bilgi sistemi, örgütsel hedeflere ulaşmak için birbiriyle bağlantılı veya ilişkili olan ve entegre bir alt sistem grubunu ifade eder. Ayrıca, paydaşlara yönelik finansal raporlar sağlamak amacıyla yönetim kontrol sistemiyle bütünleştirilebilen bir veri koleksiyonu sunar. Şirketin uzun vadeli planlarını geliştirmek için muhasebe bilgi sisteminin benimsenmesi oldukça faydalı bir yaklaşımdır. (Wijayanti ve diğerleri,2024, s. 3)

Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin ekonomik faaliyetlerini kaydetme, raporlama ve analiz etme sürecini içeren temel bir sistemdir. Bu sistem, işletmelerin kaynak kullanımını izlemelerine, finansal performanslarını değerlendirmelerine ve rekabet avantajı oluşturmalarına yardımcı olur. Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin rekabet üstünlüğü elde etmelerine katkı sağlayarak, sürdürülebilirlik prensiplerine uyumlu bir şekilde kaynakları yönetmelerine yardımcı olur. Bu nedenle, muhasebe bilgi sisteminin rekabet üstünlüğü perspektifinde incelenmesi, işletmelerin uzun vadeli başarılarını sürdürmeleri için önemlidir (Özer ve Ercan, 2023, s. 2).

Bilgi ve Teknoloji sistemleri dâhil edildiklerinde, işletmelerin ekonomik ve finansal konularını yönetmek ve kontrol etmek için tasarlanmış bir araç olarak tanımlanır. Oluşturulan istatistiksel raporlar, yönetim tarafından iç kullanıma veya yatırımcılar, alacaklılar ve vergi otoriteleri gibi ilgili dış taraflarca kullanılabilir. Etkin bir muhasebe bilgi sistemi, mali tablo kalitesini artıracaktır (Al-Hiyari ve diğerleri, 2013, s. 28).

3.2. Muhasebe Bilgi Sistemi Bileşenleri

Muhasebe bilişim sistemleri altı temel bileşenden oluşmaktadır (Romney & Steinbart, 2012, s. 30; Fitrios, 2019, s. 192-193):

- Muhasebe bilgi sistemini kullanan bireyler,
- Verilerin toplanması, işlenmesi ve depolanması amacıyla geliştirilen prosedürler ve talimatlar,
- Organizasyonel ve ticari faaliyetlere ilişkin veriler,
- Bu verilerin işlenmesine yönelik yazılımlar,
- Muhasebe bilişim sisteminde kullanılan bilgisayarlar, çevresel aygıtlar ve iletişim ağlarını içeren bilgi teknolojisi altyapısı,
- Muhasebe bilişim sistemi verilerini güvence altına almak amacıyla oluşturulmuş dâhili kontroller ve güvenlik önlemleri.

Muhasebe bilgi sistemi, etkin bir şekilde tasarlandığında bir organizasyona aşağıda listelenen şekillerde değer katabilir (Romney ve Steinbart, 2012, s. 31):

- Ürün ve hizmetlerin kalitesini artırarak ve maliyetleri düşürerek katkı sağlayabilir.
- Verimliliği artırır. Zamanında sağlanan bilgiler, tam zamanında üretim yaklaşımının uygulanmasını mümkün kılar; çünkü bu yaklaşım sürekli ve doğru ham madde envanteri bilgisi gerektirir.

- Bilgi paylaşımı olanaklarını genişletir. Bilgi ve uzmanlık paylaşımı, operasyonları geliştirebilir ve rekabet avantajı sağlayabilir.
- Tedarik zincirinin verimliliği ve etkinliğini artırır. Müşterilerin doğrudan envantere ve satış siparişi sistemlerine erişimini sağlamak, satış ve pazarlama maliyetlerini düşürebilir ve müşteri sadakatini artırabilir.
- Dâhili kontrol yapısını güçlendirir. Uygun dâhili kontrol yapısına sahip bir sistem, dolandırıcılık, hata, sistem arızası ve felaketlere karşı koruma sağlayabilir.
- Karar verme süreçlerini geliştirir. Daha iyi karar alma, organizasyonlar için hayati önem taşır ve bu konu daha detaylı bir şekilde ele alınabilir.

4. Bütünleşik Sistemlerin Gücü: Kurumsal Kaynak Planlamasına (ERP) Yenilikçi Bir Bakış

Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP), bütünleşik bilgi sistemi olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşımda bilgi, işletmenin hammadde ve malzeme akışı, iş gücü hareketliliği ve finansal akışlar gibi tüm operasyonel sistemlerini planlamak, organize etmek ve kontrol etmek amacıyla talep edilir ve kullanılır. Dolayısıyla, bilgi tüm alt sistemleri etkileyen ortak bir unsurdur. Bütünleşik bilgi sistemi yaklaşımının temel çıkış noktasını da bu durum oluşturmaktadır (Aktaş, 2009, s. 24).

4.1. Kurumsal Kaynak Planlamanın (ERP) Kavramsal Tanımları ve Özellikleri

Uluslararası literatürde, Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) kavramına ilişkin sayısız tanımlama yapılmıştır. Bu tanımlamalardan bazıları şöyledir:

- Kurumsal Kaynak Planlama (ERP), işletmelerin stratejik amaçları doğrultusunda, pazardan gelen taleplere en hızlı ve etkin şekilde yanıt verebilmek amacıyla farklı lokasyonlarda yeralan tedarik, lojistik, üretim ve dağıtım olanaklarını etkili ve verimli bir biçimde planlamalarına, koordine etmelerine ve kontrol etmelerine olanak tanıyan bir yazılım sistemidir. Bu sistem, mal ve hizmet üretimi gerçekleştiren işletmelerin tüm işlevlerini kapsamaktadır (Sevim ve Bülbül, 2016, s. 55).

Kurumsal Kaynak Planlama (ERP), organizasyonların finans, insan kaynakları, üretim, tedarik zinciri, satış ve tedarik gibi kritik iş süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetmelerine olanak tanıyan bir yazılım sistemidir. Bu sistem, faaliyetlere ilişkin entegre bir görünüm sunarak organizasyonların

tek bir gerçek veri kaynağı üzerinden işlemlerini düzenlemesini ve optimize etmesini sağlar (www.sap.com, 2024).

Tanımdan yola çıkarak, kurumsal kaynak planlama sistemleri; işletme veya kurumların, yani kullanıcıların iş takibi, raporlama, muhasebe kayıtları gibi birçok alanda fayda sağlayan yazılımlardır (Ural ve Apalı, 2023, s.196).

Bir ERP sisteminde dört yaygın dağıtım türü bulunmaktadır: şirket içi, bulut tabanlı, iki katmanlı ve hibrit. Her bir dağıtım türünün kendine özgü avantajları ve dezavantajları mevcuttur. İşletmeler, operasyonel gereksinimlerine en uygun ERP dağıtım seçeneğini titizlikle değerlendirmelidir (www.sap.com, 2024).

Şirket İçi ERP: Geleneksel model, şirket içi ERP yazılımının dağıtımında yaygın bir yaklaşımdır ve kullanıcıya en üst düzeyde kontrol imkânı sunar. Yazılım genellikle işletmenin kendi veri merkezinde yerinde kurulur. Tam kontrole sahip olmak önemli bir avantaj olmasına karşın, bu durum aynı zamanda kurulum süreci ve sürekli bakım gereksinimleri gibi sorumlulukları da beraberinde getirmektedir.

Bulut Tabanlı ERP: Bulut ERP yazılımı, bir üçüncü taraf sunucuda barındırılan ve kullanıcıların internet üzerinden erişebildiği bir servis olarak hizmet sunar. Yazılım sağlayıcısı, işletmenin yerine bakım, güncellemeler ve güvenlik gibi konuları yönetir. Bu abonelik hizmeti (SaaS), günümüzde düşük başlangıç maliyetleri, artan ölçeklenebilirlik, hızlı yenilikler ve kolay entegrasyon imkânlarıyla en yaygın ERP dağıtım yöntemi haline gelmiştir.

İki Katmanlı ERP: Mühim operasyonel değişiklikler, özellikle birleşmeler, genişlemeler veya satın almalar sürecinde olan işletmeler, genellikle iki aşamalı bir model tercih eder. Bu bağlamda, birinci aşama ERP, ana işletmenin merkezinde bulunan dâhili bir sunucu olarak yapılandırılırken, ikinci aşama ERP ise yerel veya özel işlevleri gerçekleştiren bulut tabanlı bir yan kuruluş sistemi olarak görev yapar. Bu iki aşamalı strateji, işletmelerin buluta kontrollü bir geçiş yapmasını ve operasyonlar üzerinde kesinti olmaksızın belirli işlev ve iş birimlerini sorunsuzca taşımalarını mümkün kılar.

Hibrit ERP: Hibrit model, işletmelerin her uygulama için en uygun dağıtım stratejisini seçme esnekliği sunan, şirket içi ve bulut tabanlı dağıtımları birleştiren iki katmanlı bir ERP sistemidir. Hibrit bulut ERP, endüstri düzenlemeleri veya güvenlik gereksinimleri doğrultusunda işletme içinde bulunması gereken uygulamaları değerlendirirken, sadece bulut tabanlı iki katmanlı bir modele geçiş sürecinde köprü görevi görebilir.

ERP yazılımları, işletmelere birçok fayda sağlamaktadır. Merkezi bulut erişimi, gelişmiş üretkenlik ve otomasyon gibi özelliklerle, her sektöre hitap eden çözümler sunmaktadır. Pek çok ERP avantajı birbirini destekleyerek, ERP çözümüne organizasyonunuzun daha fazla unsurunu dâhil ettiğinizde güçlü bir kartopu etkisi yaratmaktadır. ERP sistemlerinin sağladığı temel faydalar şu şekildedir (www.myob.com, 2024):

Merkezi Bilgi Sistemi: ERP sistemleri, tüm faaliyetlere dair bilgileri tek bir noktada toplayarak çalışanların daha verimli bir şekilde çalışmalarını desteklemektedir. Bu sistem sayesinde, tüm verilere tek bir platformdan erişim sağlanması, hem hataların hem de kafa karışıklığının azalmasına yardımcı olmaktadır.

Her Yerden Erişim: Bulut tabanlı ERP çözümü, verilerinize her yerden erişim imkânı sunarak hızlı yanıt verme ve esneklik sağlamaktadır. Beklenmedik durumlar karşısında dahi kuruluşun program akışını sekteye uğratmaz.

Artan Verimlilik: ERP yazılımı, merkezi bilgi sistemleri ve bulut erişimi sayesinde çalışanların verilere hızla ulaşmasını sağlayarak ve süreçlerin otomasyonu aracılığıyla zaman tasarrufu sağlamaktadır. Daha etkin çalışan bireyler, daha az stresle karşılaşarak daha yüksek kalitede ve daha fazla miktarda iş üretebilmektedirler.

Azaltılmış Genel Giderler: ERP sisteminin getirdiği artan üretkenlik ve verimlilik, organizasyonlarda azaltılmış genel giderler, azalan işgücü maliyetleri, daha iyi veri yönetimi ve daha doğru tahminler sağlamaktadır.

Etkin Envanter Takibi: Geliştirilmiş şeffaflık ve güvenilir veri noktaları, envanter takibi ve yönetimini önemli ölçüde iyileştirmektedir. Bu farkındalık ve açıklık, gereksiz ürün stoku birikmeden daha doğru tahminler yapmayı ve optimize edilmiş bir envanter sunmayı sağlamaktadır. Envanter yönetimi, işletmenin en büyük maliyet kalemlerinden biridir ve envanter sistemindeki zayıflıklar kayıplara neden olabilmektedir. Bu alandaki iyileştirmeler, işletmelere büyük tasarruf fırsatları sunabilmektedir.

İş Süreci Otomasyonu: ERP yazılımı, veri girişini ve analiz süreçlerini otomatikleştirerek çalışanların zamanını kazandırmaktadır. Uygun ERP çözümü, bilgileri analiz ederek daha doğru tahminler yapmakta ve değişiklikleri takip etmektedir. Basit görevlerin otomasyonunu sağlamak, çalışanlara daha stratejik ve etkili işler yapma imkânı sunmaktadır.

Departmanlar Arası İş Birliği: ERP yazılımı, kurum içinde departmanlar arası bağımlılıkların yönetimini optimize ederek ve iş birliğini kolaylaştırarak bütünleşik çözümleri sunmaktadır.

Gelişmiş Tedarik Zinciri Yönetimi: Gelişmiş envanter takibi ve yönetimi, tedarik zinciri yönetimini önemli ölçüde geliştirmektedir. Etkili bir ERP sistemi, talep tahmini, envanter yönetimi ve tedarik süreçlerini iyileştirerek hem üretim maliyetlerini düşürmekte hem de rekabet avantajı sağlayacak yeni ürünlerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Raporlama Süreçlerini Kolaylaştırma: ERP yazılımı, işletmede yer alan tüm bilgileri merkezi bir sistemde toplamaya, depolamaya ve işlemeye olanak tanımaktadır. Bu, analitik işlemleri, rapor hazırlama süreçlerini ve nihai planlamaları daha erişilebilir hale getirebilmektedir. Farklı departmanlardaki verileri karşılaştırarak, işletmenin farklı yönlerini eşzamanlı olarak takip etme imkanı sağlamaktadır.

Kalite Yönetim Sistemi Geliştirme: Yapay zeka, ERP sistemleriyle entegre edildiğinde kalite kontrol süreçlerini iyileştirebilmektedir. Bu teknoloji, üretim aşamalarındaki kontrolleri ve onayları yönetebilir ve otomasyon sayesinde ilgililere bildirimler gönderebilmektedir. Gelişmiş kalite kontrol mekanizmaları, üstün nitelikte ürünler ve müşteri deneyimleri sağlayarak işletmeye daha fazla iş fırsatı sunar. Başlangıçta yapılan küçük yatırım, zamanla önemli kazançların elde edilmesini mümkün kılmaktadır.

Güçlendirilmiş Veri Güvenliği: Veri güvenliği modern dünyada büyük önem taşımaktadır. İşletmeler veri koruma konusunda ciddi adımlar atsa da, yüksek profilli ihlaller gelişme potansiyeli olduğunu göstermektedir. ERP sistemleri güçlü güvenlik kontrolleriyle müşteri bilgilerinin ve hassas iç verilerin korunmasına katkı verebilmektedir.

Geliştirilmiş Risk Yönetimi: ERP yazılımı, muhasebe ve finansal süreçlerdeki hata riskini azaltmakta, risk yönetimini iyileştirmekte ve uyum odaklı bir yapı sağlamaktadır.

Müşteri Odaklı Kültür Geliştirme: İşletmenin müşterilerine daha iyi bir deneyim sunması, işletmenin daha uyumlu, üretken ve verimli hale gelmesini sağlarken, maliyetlerin düşmesine, ürün kalitesinin yükselmesine ve kar marjının artmasına katkıda bulunur.

4.2. ERP İle Muhasebenin Evrimi: Entegrasyonun Gücü

ERP sistemleri, özellikle muhasebe gibi temel iş süreçlerini bütünleşik bir yapıda entegre eden yazılımlar olarak tanımlanabilir. Bu sistemler, finansal, düzenleyici ve yönetsel işlevleri merkezi bir yapı altında toplayarak verilerin hızlı, doğru ve sistematik bir şekilde işlenmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, ERP programları muhasebe alanında sadece veri toplama ve raporlama mekanizmaları sunmakla kalmaz, aynı zamanda karar alma süreçlerini

iyileştirmek için iş süreçlerinin optimizasyonunu da sağlamaktadır (Kurnaz ve Kestane, 2019, s.152).

ERP sistemlerinin muhasebe ile olan etkileşimi, özellikle finansal işlemlerin hızlı ve sorunsuz bir şekilde yürütülmesine yönelik önemli katkılarda bulunmaktadır. Bu sistemler, muhasebe süreçleriyle gerçek zamanlı etkileşim kurarak finansal durumların anında izlenmesini mümkün kılmaktadır. Tedarik zinciri, üretim, envanter ve satış gibi süreçlerdeki finansal işlemler doğrudan muhasebe kayıtlarına entegre edilmekte, bu da mali tablolara güncel ve güvenilir bir biçimde erişim sağlamaktadır. Örneğin, stok hareketlerinin anlık olarak maliyet muhasebesine entegrasyonu dönem sonu stok değerlemelerinin hızla ve doğru bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır.

ERP sistemlerinin finansal tablolar üzerindeki en önemli etkilerinden biri, raporlama ve uyumluluk süreçleridir. ERP sayesinde finansal raporlar standartlaştırılıp sistematik bir yapı kazanmakta ve yasal mevzuata uygun hale getirilmektedir. Ayrıca, dijitalleşme sayesinde işlemlerin izlenebilirliği artmakta ve denetim süreçleri hızlanmaktadır. Bu sayede ERP uygulamaları, muhasebe departmanlarının iş yükünü azaltırken, finansal durumlarını daha kapsamlı bir şekilde yönetmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, planlamada daha güçlü bir finansal temele sahip olunmasını sağlamaktadır.

Geleneksel muhasebe yöntemlerinde kağıt üzerindeki işlemler, modern teknolojik olanaklar sayesinde artık tamamen bilgisayar destekli programlarla ve bütünleşik veri tabanları aracılığıyla eş zamanlı olarak gerçekleşmektedir. Bu bilgisayar teknolojileri ve kullanılan yazılım paketleri dikkate alındığında, muhasebe bilgi sistemlerindeki işlem süreleri kısalmış; ön muhasebe, kayıt tutma ve vergisel işlemler gibi rutin işler otomatikleştirilerek zaman ve iş gücü tasarrufu sağlanmıştır. Bu çerçevede, ERP sistemleri içindeki ilişkisel veri tabanları ve bilgisayar ağları üzerindeki web tabanlı belge ve kayıt düzeni, işletmelerin faaliyet hızını artırmış ve verimlilik sağlamıştır (Sevim ve Bülbül, 2016, s. 64-65).

Muhasebe uygulamalarının hem ulusal hem de uluslararası standartları karşılaması, geliştirilecek ve kullanılacak ERP yazılımlarının tasarımına yön vermiştir. İşletmeler, seçtikleri yazılımın dünya standartlarına uygun olması gerektiğinin bilincinde olduğundan, program seçiminde genellikle bu uyumu varsayarak diğer özelliklere odaklanmaktadır. Her işletmenin faaliyet gösterdiği sektör farklılık gösterdiğinden, kullanılacak ERP yazılımları da bu sektörel farklılıklara göre modüler bir yapıya sahip olacak şekilde düzenlenebilir. Örneğin, üretim yapan bir işletme için üretim modülü vazgeçilmezken, hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için stok

ve kasa modüllerinin bulunması zorunluluk arz eder (Ural ve Apalı, 2023, s.208).

ERP sistemleri, bir işletmenin tüm veri ve bilgi işlem faaliyetlerini entegre etmeye yardımcı olurken genellikle kullanıcı dostu bir yapıya sahiptir ve geniş veri saklama kapasitesine sahip veri tabanlarından yararlanmaktadır. Bu sistemler, veri tabanlarının entegrasyonunda ilişkisel veri tabanı uygulamalarını kullanmaktadır. İlişkisel ya da ortak model olarak adlandırılan bu yapı, muhasebe bilgi sistemi içindeki ilişkili tablo ve dosyaları kullanır. İlişkisel veri tabanı uygulamaları sonucunda ortaya çıkan bu sistem, süreçle ilgili tüm ilişkileri bütüncül bir şekilde sunmakta ve birçok işletme, bu sayede kurumsal bilgi bankası oluşturarak muhasebe bilgi sistemi üzerinden işletme fonksiyonları arasındaki bilgi tutarlılığını artırmaktadır (Demir & Bahadır, 2006:4).

5. Sonuç

Sürdürülebilir rekabet üstünlüğünü sağlama perspektifinde muhasebe bilgi sistemleri ve bütünleşik sistemler önemli bir rol oynamaktadır. Bu sistemler, işletmelerin piyasada uzun vadede rekabet avantajını korumasına olanak tanıyan stratejik çözümler ve kaynaklar sunmaktadır. Muhasebe bilgi sistemleri ve bütünleşik sistemlerin sağladığı şeffaflık ve depolama verimliliği, işletmelere ekonomik durumlarını detaylı bir şekilde görme ve bu sayede maliyet tasarrufu yaparak daha güçlü bir konum elde etme imkânı vermektedir.

Muhasebe bilgi sistemleri, finansal verilerin saklanması, analiz edilmesi ve raporlanması süreçlerini etkinleştiren yazılım ve bağlantıların entegre bir biçimde oluşturduğu yapıdır. Bu sistemlerin entegre kullanımı, işletmenin çeşitli departmanları arasında veri paylaşımını geliştirerek, karar verme süreçlerini hızlandırarak hataların azalmasını sağlamaktadır. Örneğin, muhasebe sistemi ile üretim veya tedarik zinciri yönetimi gibi sistemlerin entegre edilmesi, finansal verilerin doğrudan izlenebilirlik kazanmasına ve gerçek zamanlı veri analizlerinin yapılabilmesine olanak tanımaktadır. Bu sayede, işletme daha etkili bir biçimde kaynaklarını dağıtabilmekte, verimli kullanabilmekte ve maliyetleri düşürebilmektedir.

Kurumsal Kaynak Planlama (ERP), birçok entegre sistem uygulaması arasında yaygın olarak kullanılmakta olup, tüm işletme faaliyetlerinin tek bir platform üzerinde toplanmasını sağlamaktadır. Bu sistem, işletmelerin etkinlik alanlarını genişletmesine olanak tanımaktadır. Muhasebe ve finans modülleri üzerinden elde edilen finansal tablolar, ERP sisteminin önemli bir parçasıdır ve bu sayede finansal tabloların doğruluğu artarken, finansal

analizlerin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Böylece işletmelerin kalıcı ve sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmesi sağlanırken, piyasa değişikliklerine hızlı yanıt verebilme kabiliyetlerinin de yükseltmektedir.

Sonuç olarak, muhasebe bilgi sistemleri ve bütünleşik sistemlerin etkin kullanımı, uzun vadeli rekabet avantajını sürdürmelerini desteklemekte ve piyasadaki değişimlere daha esnek yanıt verebilmelerini sağlar. Bu yapısal özellikler, muhasebe bilgi sistemi ve entegre sistemler, sürdürülebilir büyümeyi başarmak isteyen işletmeleri destekleyebilme kapasitesine sahiptir.

Kaynakça:

- Aktaş, R. (2009). *Bütünleşik sistemler ve muhasebe etkileşimi* (1. Basım). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Al-Hiyari, A., AL-Mashregy, H.M., Mat, N.K.N., and Alekam, M.J. (2013). *Factors that affect accounting information system implementation and accounting information quality: A Survey in University Utara Malaysia*. American Journal of Economics 2013, 3(1): 27-31.
- Allawi, K, M., Mijbil, S,H.& Sallomi, R,K. (2019). *The compatibility between lean accounting and cleaner producton for achieving competitive advantage*. Polish Journal Of Management, 20(2), 73-82.
- Demir, B. (2010). *Muhasebe bilgi sistemlerinde bilgi kalitesi*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (48), 142-153.
- Demir, V. ve Bahadır, O. (2006). *Kurumsal kaynak planlaması (ERP) sistemlerinin maliyetlere ve işletme performansına etkileri*. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 8(3), 57 – 70.
- Ditkaev, K. (2023). *Strategic management accounting on competitive advantage*. International Journal of Asian Business and Information Management, 14(1), 1-17.
- Fitrios, R. (2019). *Factors that influence accounting information system implementation and accounting information quality*. International Journal of Scientific & Technology Research. 5(4):192-198.
- Han, V, L,L. (2018). *Creating better humans towards sustainable competitive advantage for small and medium-sized accounting firms in malaysia*. International Conference on Leadership and Management , 56, 1-10.
- Hosain, M. S. (2019). *The impact of accounting information system on organizational performance: Evidence from Bangladeshi small & medium enterprises*. Journal of Asian Business Strategy, 9(2): 133-147.
- Kaneko, P. & Yimruan, S. (2017). *Combination of strategic management accounting implementation, organizational culture, and human resource accounting capabilities on sustainable competitive advantage: Literature review on Thai Traditional puppetry businesses*. PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research, 6(1), 67-78.
- Kurnaz, N. ve Kestane, A. (2019). *ERP Sistemlerinin Muhasebe Bilgi Sistemine Entegrasyonu ve Finansal Raporlama Yansımaları*. Dumlupınar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi,61,145-158.
- Myob Acumatica. (2024, 06 November). *14 ERP system benefits to consider in the selection process*. Retrieved from:
- <https://www.myob.com/au/resources/guides/erp/erp-system-benefits?srsltid=AfmBOoqWMIxmL5VJkTn6j68G1JwTgF4y4Vduh0pb1Lydc5r-nEMGzRFQI>

- Nguyen, H. T. , Kweh, L.Q., Tri, T.H. (2024). *Linking the accounting information system performance and competitive advantages of smes*. International Journal Of Industrial Management. ISSN: 2289-9286, E-ISSN: 0127-564X, VOLUME 18, NO. 3, 2024, 132 – 140.
- Romney, Marshall B, and Steinbart, Paul J. (2012). *Accounting information systems*. <https://lunarintcollege.edu.et/wp-content/uploads/2022/07/Romney-2012-Accounting-Information-System.pdf>
- Sap. (2024, 06 November). *What is ERP?*. Retrieved from: <https://www.sap.com/products/erp/what-is-erp.html>.
- Sevim, A., ve Bülbül, S. (2016). *Kurumsal kaynak planlaması (Enterprise resources Planning-ERP) sistemlerinin muhasebe bilgi sisteminin verimliliğine etkileri*. ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, 3(6), 54-70.
- Umar, A,M. & Sambo, A. (2021). *Information technology capabilities and competitive advantage: A review*. International Journal of Technology and Systems, ISSN 2518-881X (online) 6(1), 1-17.
- Ural, T.T. ve Apalı, A. (2023). *Kurumsal Kaynak Planlaması ve Muhasebesi*. In: Alpağut, S. (ed.), Ekonomi ve Finans Çalışmaları (1.Basım), s. 195-212. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Wijayanti, P., Mohammed, S.I., Daud, D. (2024). *Computerized accounting information systems: An application of task technology fit model for microfinance*. International Journal of Information Management Data Insights 4 (2024) 100224. DOI:
- Yay Özer, Elif., & Ercan, Cuma. (2023). *İşletme yönetim kararlarında muhasebe bilgi sisteminin etkisi ve örnek uygulama*. ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi, 10(22), 1-15.

